

Bringing the Convention closer to home
La Convention à votre porte

Bir başvurunun kabuledilebilirlik şartları¹

1. Başvuru formu ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 47. maddesi	1
2. İç hukuk yollarının tüketilmesi ve altı aylık süre kuralı (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 1. fıkrası)	2
3. Başvuru hakkının kötüye kullanılması (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)	2
4. Mükerrer başvuru veya daha önce başka bir uluslararası organa sunulmuş olan başvuru (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 2. fıkrası)	3
5. Mağdurluk statüsü (Sözleşme'nin 34. Maddesi)	3
6. Kişi bakımından (<i>ratione personae</i>) bağdaşmazlık (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)	3
7. Yer bakımından (<i>ratione loci</i>) bağdaşmazlık (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)	4
8. Zaman bakımından (<i>ratione temporis</i>) bağdaşmazlık (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)	4
9. Konu bakımından (<i>ratione materiae</i>) bağdaşmazlık (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)	4
10. Önemli bir zararın bulunmaması (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası (b) bendi)	5
11. Açıkça temelsizlik (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)	5
12. Son notlar	5

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne gönderilen başvuruların aşağı yukarı %90'ı, kabuledilebilirlik kriterlerinden birini yerine getirmediği gerekçesiyle reddedilmektedir. Bu statistik ve tecrübemiz dayanarak bireysel başvuru sahiplerinin çoğu ile onları temsil eden önemli sayıda avukatların kabuledilebilirlik kriterleri hakkında daha iyi bilgi sahibi olmaları gerektiği ortaya çıkmaktadır.

1. Başvuru formu ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 47. maddesi

Mahkeme önünde başvurunuzun kabuledilebilir bulunabilmesi için öncelikle başvuru formunda istenen tüm bilgileri sunmanız gerekmektedir. Örneğin, davanızın özetini ; Sözleşme ihlallerine dair açıklama ; ve başvuru formunun sonunda ıslak imzanın bulunması gerekmektedir. Ayrıca başvuru formu ekinde iç hukuk yollarına ait karar örnekleri gibi ilgili belge örnekleri de yer almalıdır.

Başvuru formunuz isimsiz olmamalıdır.

Mahkeme'nin başvuru sahibini belirleyebilmesi için isminizi yazmanız gerekmektedir.

¹ © Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2015

Bu metnin içeriği Mahkeme'yi bağlamamaktadır

Kimliğinizin kamuya açıklanmasını istemiyorsanız bu hususu başvuru formunda veya daha sonra en kısa zamanda Mahkeme'ye talepte bulunarak belirtebilirsiniz. Talebinizi haklı kılabilecek sebepleri ve kimliğinizin kamuya açıklanmasının sizin üzerinizde ne gibi bir etki oluşturabileceğini belirtmelisiniz. Bu konuda sadece Mahkeme karar verebilir. Mahkeme kimliğinizin saklı tutulmasına karar verirse, adınız yerine sadece ad ve soyadınızın başharfleri veya sadece bir harf ile isminiz belirtilir. Aksi takdirde, adınız Mahkeme'nin İçtihat veritabanı Hudoc'ta yayınladığı tüm belgelerde belirtilir.

Mahkeme İçtüzüğü'nün 47. Maddesi ile ilgili tüm belgelerin listesine Mahkeme'nin web sitesinin 'başvurucu'² sekmesinden ulaşabileceğinizi unutmayınız.

2. İç hukuk yollarının tüketilmesi ve altı aylık süre kuralı (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 1. fıkrası)

Başvuru formunu altı aylık sürenin bitiminden önce doldurmalısınız. Sadece gereği gibi doldurulmuş başvuru formları altı aylık süreyi durdurabilir.

Başvuru formunuzu en kısa süre içerisinde ve 6 aylık süre dolmadan posta yolu ile göndermeniz gerekmektedir. Altı aylık süre, iç hukuk yollarının tükettiğinizi gösteren iç hukukta verilen nihai karar tarihinden itibaren başlar. İç hukukta verilen nihai kararın tarihi 20 Ocak ise, başvuru formunuzu en geç 20 Temmuz geceyarısından önce göndermeniz gerekmektedir. 6 aylık sürenin sonunun Cumartesi, Pazar veya resmi tatil gününe denk gelmesi bu süreyi değiştirmez.

15. Protokol yürürlüğe girdikten sonra 6 aylık süre 4 aya düşecektir.

İç hukuk yollarının tüketilmesi konusunda önce ulusal mahkemelere, iddia ettiğiniz ihlal konusunda tüm hukuki yollara başvurmalısınız. Bu iç hukuk yolları daha çok ilgili Asliye Hukuk Mahkemesi, Ceza Mahkemesi veya İdare mahkemesi ve daha sonra temyiz ile varsa Yargıtay veya Anayasa Mahkemesi gibi daha üst bir yargı yoludur.

Ayrıca ulusal kanunların kuralları ve prosedürlerine uymuş olmanız gerekmektedir. Eğer ulusal mahkemeler ulusal kanunlar gereğince belirlenen yasal süre içerisinde davanızı sunmadığınız için davanızı inceleyemedilerse, o zaman Strazburg Mahkemesi'ne sunduğunuz başvuru kabul edilemez bulunabilir.

Son olarak, ulusal yargı organlarına başvurduğunuzda Mahkeme önünde şikayetçi olduğunuz Sözleşme ihlallerinin en azından içeriğini belirtmeniz gerekmektedir.

3. Başvuru hakkının kötüye kullanılması (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)

Başvurunuz bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması niteliğinde olması nedeniyle kabuledilemez bulunabilir. Örneğin bu durum başvurunun sahte kimlikle yapılarak veya Mahkeme'ye gönderilen belgelerde sahtecilik yapılarak Mahkeme'yi yanıltmak olabilir; veya Mahkeme'nin önündeki yargılama sırasında meydana gelen veya Mahkeme önünde davanın görülmesi açısından esaslı bir

---

² <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/tur&c=>

unsur teşkil eden yeni ve önemli gelişmeler hakkında haberdar etmemek veya lehinize verilen bir karar gibi yeni gelişmeleri açıklamamak olabilir.

Başvurunuz hakaret edici bir dil kullanması halinde, veya dostane çözüm görüşmelerini gizli tutma ödevinin ihlal edilmesi halinde kabul edilemez bulunabilir.

4. Mükerrer başvuru veya daha önce başka bir uluslararası organa sunulmuş olan başvuru (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 2. fıkrası)

Daha önce tarafınızdan sunulmuş ve Strazburg Mahkemesi tarafından incelenmiş olan, şikayetleri ve maddi olayları esasen aynı olan başvurularınız da kabul edilemez bulunabilir.

Aynı şekilde daha önce Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi gibi başka bir uluslararası organa sunmuş olduğunuz ve aynı içeriğe sahip olan başvurular da kabul edilemez bulunabilir.

5. Mağdurluk statüsü (Sözleşme'nin 34. Maddesi)

Sadece bir hakkın ihlal edilmesinden dolayı mağdursanız, bu ihlalden şikayetçi olabilirsiniz.

Doğrudan mağdur olabilirsiniz. Mesela, cezaevinde kötü muameleye maruz kaldıysanız ve bu şikayetiniz ulusal yargı makamları tarafından kabul edilmediyse veya cezalandırılmadıysa veya yeterli tazminata hükmedilmediyse.

Dolaylı mağdur olabilirsiniz. Mesela doğrudan mağdur olan kişi başvurusunu Strazburg Mahkemesi'ne sunmadan önce vefat ettiyse ve en yakın akrabası olarak akrabanızın örneğin ölümünden veya kaybolmasından şikayet etmek sizin için yeterli menfaat teşkil ediyorsa. Bununla beraber, sunulan şikayet başvurusunun ölümüyle veya kayıp edilmesiyle doğrudan ilgili değilse. mağdurluk statüsü kabul edilmeyelebilir.

'Potansiyel' mağdur da olabilirsiniz. Yabancı uyruklu iseniz ve aleyhinize resmi bir sınırdışı etme kararı bulunması ancak henüz gerçekleştirilmemiş olması halinde, ve gerçekleştirilmesi sizin için gönderildiğiniz ülkede insanlıkdışı veya aşağılayıcı muamele veya işkence görme riski teşkil ediyorsa.

Son olarak, Mahkeme'ye başvuru yapıldıktan sonra asıl başvurusunun ölmesi halinde mirasçı veya yakın akrabaysanız, yeterli menfaatlerinizin bulunması koşuluyla başvuruyu devam ettirebilirsiniz.

6. Kişi bakımından (*ratione personae*) bağdaşmazlık (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)

İddia ettiğiniz Sözleşme ihlalinin Sözleşmeciler Devlet tarafından işlenmiş olması veya bir şekilde Sözleşmeciler Devlete yüklenebilmesi gerekir.

Başvurunuz davalı devlet bakımından şu durumlarda kabul edilemez bulunabilir :

- başvuru bir bireye karşı yapılmış ise ;
- başvuru Sözleşme'yi veya ek bir Protokolünü onaylamamış bir devlete karşı yapılmış ise;
- veya Avrupa Birliği'nin kurumları gibi doğrudan Sözleşme'ye katılmamış uluslararası bir örgüte karşı yapılmış ise.

- Ancak eğer başvurunuz Avrupa Birliği üye Devletlerine karşı Avrupa Birliği hukukunun uygulanmasıyla ilgili ise, başvurunuz kabul edilebilir bulunabilir.

Her gerçek kişi, özel bir şirket veya dernek gibi hükümet dışı kuruluşlar Mahkeme'ye başvurabilir. Milliyetiniz, göçmen statünüz veya hukuki ehliyetiniz ne olursa olsun, başvuru hakkınızı kullanabilirsiniz.

7. Yer bakımından (*ratione loci*) bağdaşmazlık (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)

İddia ettiğiniz Sözleşme ihlalinin davalı devletin yargı yetkisi alanında veya davalı devlet tarafından etkili bir şekilde kontrol edilen topraklarda meydana gelmiş olması gerekmektedir.

Mesela davalı devlet yurtdışındaki diplomatik ve konsolosluk temsilciliklerinin diplomatik misyonlar sırasında devletin sınırları dışında bir birey üzerinde yetki ve kontrol yetkisini kullandıysa bu temsilciliklerinin eylemleri nedeniyle sorumlu bulunabilir.

8. Zaman bakımından (*ratione temporis*) bağdaşmazlık (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)

şikayetçi olduğunuz durum veya eylemlerin ilgili davalı devlette Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihten sonra gerçekteymiş olması gerekmektedir.

Bununla birlikte, şikayetiniz Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihten önce meydana gelen ve bu tarihten sonra devam eden bir durumu kapsıyorsa davanız kabul edilebilir bulunabilir. Mesela davalı devletin bireysel başvuru hakkını tanınmasından 13 yıl önce meydana gelmiş olan kayıp kişi davasında Mahkeme yargı yetkisine sahip olduğunu açıklamıştır. Kayıp edilme "anlık" bir eylem veya olay değildir. Dolayısıyla soruşturma şeklindeki usul yükümlülüğu, kayıp kişinin akıbeti açıklanmadığı sürece, nihayetinde kişinin öldüğu kabul edilecek olsa bile, potansiyel olarak devam eder.

9. Konu bakımından (*ratione materiae*) bağdaşmazlık (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)

Başvurucu tarafından dayanılan hak, Sözleşme ve Protokollerle korunmuş olmalıdır. Örneğin yaşam hakkı veya etkili başvuru hakkı. Başvurunuz konu bakımından bağdaşmaması sebebiyle kabul edilemez bulunabilir. Örneğin, şikayetiniz sürücü belgesi alma hakkınızla veya yabancı ülke vatandaşı olarak Sözleşmeci bir Devlete girme ve oturma hakkınızla ilgiliyse.

Başvurucu tarafından dayanılan hak Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin güvence altına alınan adil yargılanma hakkı, özel ve aile hayatına saygı hakkı, veya mülkiyetin korunması gibi haklar arasında yer almalıdır. Örneğin Sözleşme'nin 6. Maddesinin kapsamında bulunan adil yargılanma hakkı güvencesi siyasal sığınma veya sınırdışı edilme ile ilgili davalar ile vergi davalarının büyük bir çoğunluğuna uygulanamaz.

10. Önemli bir zararın bulunmaması (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası (b) bendi)

Başvurunuz önemli bir zarar görmemiş olmanız durumunda kabul edilemez bulunabilir.

Davanıza söz konusu olan zararın küçüklüğü nedeniyle olabilir. Mesela şikayetiniz icra edilmeyen bir karar yüzünden gördüğünüz 34 euroluk bir zarar veya 200 euro değerinde gecikmeli maaş ödemesi ile ilgiliyse.

Bir hakkın ihlalinin uluslararası bir Mahkeme tarafından incelenmeyi gerektirecek asgari bir ağırlık düzeyine ulaşmış olması gerekmektedir. Bununla beraber, bu kabuledilebilirlik kriteri koruyucu iki hüküm içermektedir: Birinci hüküm İnsan haklarına saygının davanın esaslan incelenmesini gerektirip gerektirmediğidir. Bir davada söz konusu maddi tutarın sadece 17 euro olmasına rağmen, Mahkeme esasen bir karar verilmesinin gerekli olduğu kanaatine varmıştır çünkü dava, ulusal hukukta yapılan bir değişiklik sonrası sunulan ilk davaydı.

İkinci koruyucu hüküm, davanın bir ulusal yargı yeri tarafından gereği gibi görülmüş olduğunu gerektirir. Mahkeme, söz konusu maddi tutarı 70 euro olan bir davayı kabul edilebilir bulmuştur çünkü konu ile ilgili ulusal düzeyde etkili bir hukuk yolu bulunmamaktaydı.

Not ediniz : Protokol 15 yürürlüğe girdikten sonra ikinci koruyucu hüküm kaldırılacaktır.

11. Açıkça temelsizlik (Sözleşme'nin 35. Maddesinin 3. fıkrası)

Başvurunuz daha önce bahsedilen bütün şekli kabuledilebilirlik koşullarını taşıyorsa Mahkeme yine de bu başvuruyu açıkça temelsizliği nedeniyle kabuledilemez bulabilir. Başvurunuz her hangi bir şekilde Sözleşme tarafından güvence altına alınan bir hakkın ihlal edildiği görüntüsünü vermiyorsa veya Sözleşme'nin ihlal edilmediği sonucuna varılan aynı veya benzer türden çok sayıda ve yerleşik içtihat bulunuyorsa.

Davanız, hukuki iddialarınızı ve söz konusu olayları kanıtlamak için yeterli derecede delil sunmadıysanız açıkça temelsizliği nedeniyle kabuledilemez bulunabilir. Örneğin, Sözleşme tarafından güvence altına alınan haklardan birinin ihlaline ilişkin bir belirti sunmuyorsanız.

Başvurunuz, şikayet ettiğiniz olaylar Mahkeme tarafından anlaşılmasını objektif olarak imkansız kılacak kadar çok karmaşık ise kabul edilemez bulunabilir. Aynı şey, objektif olarak imkânsız, yani açıkça uydurulmuş veya açıkça sağduyuya aykırı olaylarla ilgili şikayetler için de geçerlidir.

Son olarak, Mahkeme "*dördüncü derece mahkemesi*", yani Yüksek Mahkeme veya Temyiz Mahkemesi değildir. Mahkeme, iç hukuk tarafından davanızdaki olayların kanıtlanmasını veya iç hukukun yorumlanması ve uygulanmasını veya ceza davasında suçluluğunuzu veya masumiyetinizi sorgulayamaz.

12. Son notlar

Strazburg Mahkemesi önündeki prosedür ücretsizdir. En az ilk aşama sürecinde bir avukat tarafından temsil edilme zorunluluğunuz yoktur ve başvurunuzu üye devletlerin herhangi birinin resmi dillerinden birinde sunabilirsiniz.

Başvurunuz kabul edilemez bulunursa bu karara karşı hiçbir temyiz yolu bulunmamaktadır. Başvurunuz açıkça kabul edilemez bulunursa, Mahkeme uygun zamanda sizi yazılı olarak bilgilendirecektir. Bununla beraber, başvurunuz kabul edilebilir bulunursa, o zaman Mahkeme, Sözleşme tarafından güvence altına alınan haklarınızın ihlal edilip edilmediğine karar verecektir.

Mahkeme'nin vermiş olduğu kararların büyük bir bölümüne HUDOC³ içtihat veri tabanından erişilebilir.

Başvurunuzun Mahkeme tarafından kabul edilebilir bulunabilmesi şansını yüksek tutabilmek için sözü geçen tüm kabuledilebilirlik şartlarını göz önünde bulundurunuz. Ve Mahkeme'nin içtihat veri tabanı HUDOC ile internet sitesine bakmayı unutmayınız. Mahkeme'nin kabuledilebilirlik kriterlerini uygulama rehberi⁴ gibi diğer yayınlarına da Mahkeme'nin internet sitesi üzerinden ulaşabilirsiniz.

---

³ <http://hudoc.echr.coe.int/tur>

⁴ http://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_TUR.pdf